

"Els joves iranians se senten traïts"

Iran viu moments de canvi, i un dels sectors que més pateix les convulsions són els periodistes. Hossein Bagher Zadeh és un dels més perseguits, també per ser defensor dels drets humans. Ara viu a Londres, on es va exiliar uns anys després del triomf de la revolució.

L'any passat el periodista i escriptor Hossein Bagher Zadeh (Mashad, Iran, 1932) va enviar des de Londres un article sobre la pena de mort per al diari reformista iranià *Neshat*. L'editor se'l va llegir, li va comentar que era un text innocent i el 24 d'agost de 1999 el va publicar. Trenta dies més tard el líder suprem i cap dels conservadors, l'aiatol·là Khomeini, va dir que qualsevol que qüestionari la pena de mort mereix ser executat, i de seguida va fer tancar el diari i empresonar l'editor; "buscaven una excusa per tancar el diari", diu Bagher. També el diari conservador *Jebheh* va declarar la *fatwa* contra l'autor de l'article. Bagher no s'ho esperava i li va recordar l'any 1981, quan, després d'escriure uns articles crítics amb Khomeini, va haver d'exiliar-se a Londres. Ara, des de la capital anglesa escriu i dirigeix un grup de drets humans, i continua sense poder tornar al seu país.

—Vostè tenia esperances en la revolució?

—Sí, moltes. La revolució era molt popular arreu del país, tothom pensava que faria d'Iran un país millor. Però en dos anys el clergat va prendre el 100% del control i van començar a suprimir els moviments seculars, esquerrans i liberals. Molta gent va haver d'abandonar el país per por d'anar a la presó. Hi va haver un sentiment de frustració compartit per molta gent lligada a la revolució, especialment entre intel·lectuals i polítics. Havíem sortit del foc per caure a les brases.

—Per què hi ha aquesta persecució contra els periodistes reformistes, ara?

—Des de 1997, quan el reformista Khatami va arribar a president, que va establir una certa relaxació a la premsa. Des d'aleshores també els conservadors han

perdut credibilitat molt ràpidament i creuen que els mitjans de comunicació en són els culpables. Això és molt erroni, ja que quan Khatami va ser escollit només hi havia un diari que li donés suport. Per tant, no són els diaris sinó la política dels conservadors el que els ha descreditat. I el mateix ha passat amb les eleccions, que no mostren qui prefereix la gent, sinó contra qui voten. Hi ha un sentiment popular molt arrelat en contra dels conservadors.

—A l'Iran els diaris ara fan la funció que en altres llocs fan els partits polítics?

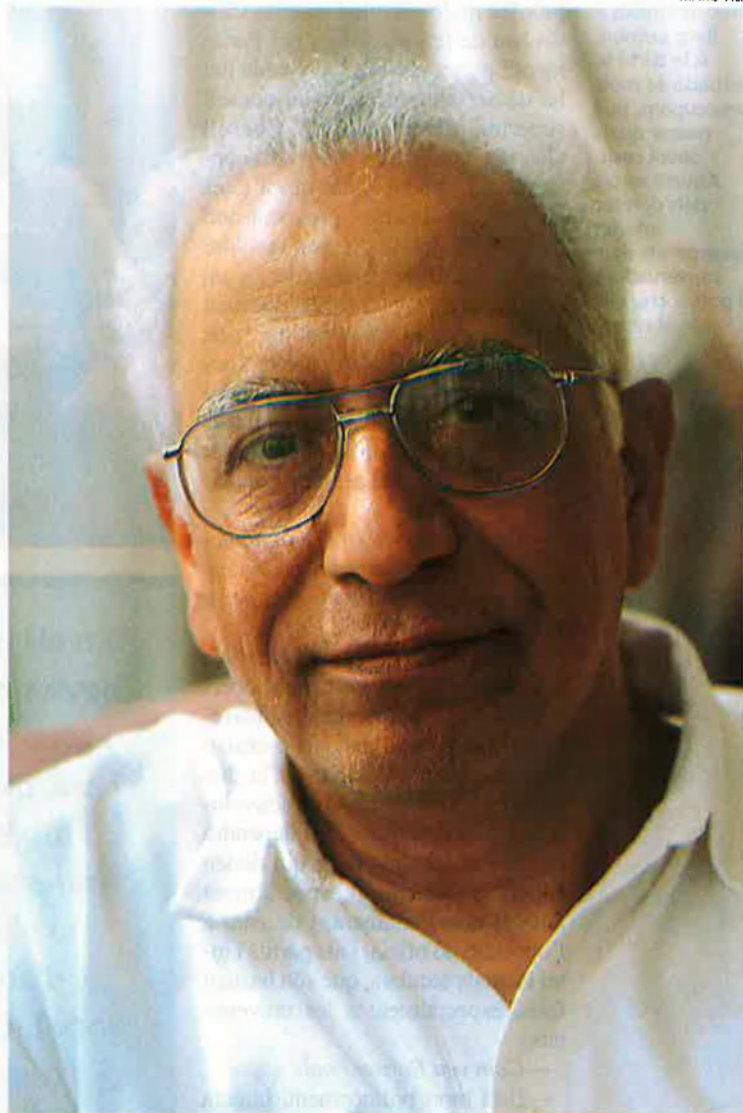
—Sí, la premsa ha agafat aquesta important responsabilitat a causa de la manca d'organitzacions polítiques locals. La gent mira els diaris com la principal font d'informació i idees polítiques; el problema és que si els tanquen no hi ha organització política que els faci costat.

—Actualment a l'Iran hi ha més de vint diaris que cobreixen tot l'estat, a part dels locals i regionals. Per què hi ha aquesta sobtada avidesa informativa?

—Quan va arribar la revolució els conservadors van voler controlar-la suprimint l'oposició política, eliminant-los físicament. Pensaven que d'aquesta manera podrien educar la nova generació d'iranians perquè els agradés el règim islàmic i el seu concepte d'islam. Però aquesta nova generació un cop va veure que aquesta idea de règim islàmic no

duia enlloc, que no els donava llocs de treball, que no els donava millor vida, etc., s'han omplert de desil·lusió i ressentiment. La nova generació, nois i noies, la majoria dels quals han estat educats a la universitat i instituts durant el règim present —una de les coses positives del règim és la islamització i per tant la generalització del sistema educatiu—, perquè s'han adonat que tota aquesta utopia només ha estat una il·lusió

"La diferència entre els reformistes a l'Iran i la 'perestroika' a la Unió Soviètica és que a l'URSS tothom sabia que el règim no podia continuar igual, però no hi havia massa força popular darrere les reformes. En canvi a l'Iran sí que n'hi ha, i molta."

i res més. Surten de les universitats preparats però no troben feina ni futur. Per això tenen la sensació d'haver estat traïts i mostren una gran reacció hostil al règim. Evidentment tu pots enganyar la gent durant un cert temps, però no per sempre. Tot això fa que esdevinguin actius en l'àmbit polític i de fet la major part del moviment de suport a Khatami se centra a les universitats. Aquest alt grau de conscienciació política va fer que hi hagués molta demanda, que apareguessin noves publicacions i que s'omplissin amb anàlisis, notícies i idees. També és cert que es mantenen moltes publicacions velles de línia conservadora, però que ningú les llegeix, i l'estat els ha de donar diners per què continuïn funcionant.

—*Què signifiquen els resultats de les eleccions de febrer d'enguany en què van guanyar els reformistes i van aconseguir majoria al Parlament?*

—Això significa molt, perquè són les terceres eleccions des de 1997 que demostren que els iranians han canviat. L'elecció de Khatami ja va ser un xoc, perquè ningú creia que això passés. Després a les eleccions locals de 1998 de nou es va reproduir el mateix vot, i igual en les darreres eleccions, que han estat molt importants, ja que canviarà l'equilibri de poders. Abans d'aquesta elecció, mentre el poder executiu estava en mans dels reformistes de Khatami i els seus ministres, el poder legislatiu i el judicial estava en mans dels conservadors. Ara, el poder legislatiu s'ha decantat cap als reformistes i es comença a equilibrar el poder. Per això, just després de les eleccions tota la maquinària dels conservadors va començar a moure's contra els reformistes. Així, per exemple, poc després de les eleccions van intentar assassinar un dels col·laboradors més estrets de Khatami. També van provar de manipular la segona volta dels comicis i per això van tancar els diaris reformistes. Però crec que de nou s'equivoquen molt. Per contra, els reformistes han tractat de mantenir-se tranquils davant d'aquesta reacció hostil i no han sortit al carrer perquè els conservadors no ho usin com a excusa per suprimir-los.

—*Es comparable la situació que viu actualment Iran amb la perestroika soviètica?*

—En un sentit general sí, perquè la República Islàmica ha arribat a un punt que ja no pot continuar igual, ha d'escoltar les demandes populars de reforma. Aquest tipus de reformes sempre són doloroses, sobretot per a la gent que és al poder, per tant hi ha d'haver algun tipus de facilitador que faci que això succeeixi, si no hi haurà un gran patiment general. Khatami està fent d'aquesta mena de facilitador, com ho va fer Gorbtxov, però els esdeveniments són diferents. Quan Gorbtxov era al poder hi va haver un cop contra ell, els comunistes el volien fer fora i aleshores va aparèixer Ieltsin. Una cosa semblant podria passar a l'Iran. La diferència és que a la Unió Soviètica tothom era conscient que el règim no podia continuar igual, però no hi havia massa força popular darrere les reformes, en canvi a l'Iran sí que n'hi ha, i molta.

—*Khatami o Khamenei creu que tenen por de convertir l'Iran en el que ara és Rússia?*

—És possible. Khamenei és qui té més por que pas-

si això perquè és qui més té a perdre. Khatami creu que es pot mantenir el sistema tal com és, però modificat, cosa que jo no crec que sigui possible, ja que en el moment en què el sistema permet tolerar l'oposició, aquesta ja té moltes demandes a fer. Pensi que Khatami representa el mínim de les demandes populars, no el màxim. A més, el sistema està tan malalt i inestable estructuralment que no es pot mantenir el sistema i fer reformes. Per tant, la por dels conservadors és que la reforma signifiqui canvis estructurals en tot el sistema. Khamenei i la seva gent hi han estat profundament agafats a nivell polític i econòmic, i han de respondre d'això.

—*Fins ara la gent que ha votat per Khatami han vist en ell un polític adient per fer reformes, però que no les ha fetes perquè els conservadors li ho impedié. Amb aquest argument ha aconseguit calmar la impaciència popular, ara, però, Khatami haurà de fer alguna cosa, si no...*

—Sí. Si el nou Parlament reformista comença a treballar i encara no pot fer reformes, aleshores Khatami començarà a perdre credibilitat. Els reformistes han

"La premsa iraniana reformista ha agafat aquesta important responsabilitat de fer la funció de partits polítics a causa de la manca d'organitzacions polítiques locals."

"Sóc optimista a llarg termini. A la curta la situació és molt preocupant, pot passar qualsevol cosa. Aquest és un dels darrers intents desesperats dels conservadors i potser crearan el caos."

promès molts canvis i aquests canvis han de fer-se a través del Parlament i potser de lleis, però cada llei ha de ser aprovada per un consell superior, anomenat el Consell Guardià, que és a les mans dels conservadors i poden vetar quasi totes les lleis reformistes i provocar així conflictes continus. I per resoldre aquests conflictes encara hi ha un consell superior que està dominat per Rafsandjani, que pren part pels conservadors. Hi haurà molts xocs entre els dos camps, i tot dependrà de com es desenvolupin aquests conflictes. Khatami ha pujat i pujat i acaba de passar el zenit de popularitat.

—*Les diferències en el conglomerat de partits reformistes poden esdevenir una dificultat afegida per a Khatami?*

—En el camp reformista, entre els qui presten suport a Khatami obertament, hi ha també una gran barreja de grups seculars i d'oposició que no poden participar en la discussió política ni en el desenvolupament de la societat. Tot dependrà de com es comportin els qui donen suport a Khatami, especialment amb el nou Parlament, i de cara a l'oposició no oficial i als partits i intel·lectuals seculars, que són bastant forts, especialment a les universitats.

—*Com veu Rafsandjani?*

—Està mort políticament. Intenta retenir aquesta imatge de persona en el poder que encara té importància per la seva tradició i els forts lligams que tenia amb en Khomeini. Però políticament està mort i el grup polític que li donava suport ha començat a desintegrar-se. El millor baròmetre de la seva popularitat van ser les eleccions [va quedar en últim lloc a Teheran]. Quan es va presentar als comicis, ningú, ni els seus enemics, pensaven que seria tan humiliat.

—*Quina és la importància dels moviments guerrillers d'oposició, com els Mujahidins?*

—La majoria d'aquests grups han perdut credibilitat i suport popular, i no només pel fet de tenir les bases a l'Iraq. Però encara són un perill, perquè estan molt ben armats i si hi ha un buit de poder, potser ho aprofitaran. A més, tenen un gran poder de destrucció i poden interrompre els canvis, i això pot ser usat pels conservadors en contra de Khatami.

—*Als anys 70 els EUA i la Xina van descongelar les seves relacions practicant la "diplomàcia del ping-*

MARC VILA

"En els dies del xa bevia en públic i resava a casa, i ara, beus a casa i reses a fora. Aquesta dita ho explica tot d'aquesta societat, i mostra com n'és d'hipòcrita el règim islàmic. (...) Els iranians creuen que cal parlar amb els EUA."

pong", a través dels partits d'aquest esport de les dues seleccions. Ara podríem assistir a la "diplomàcia del futbol" entre l'Iran i els EUA, amb els recents partits jugats entre ambdues seleccions?

—Crec que la situació és ben diferent; a l'Iran el moviment reformista està prou obert al diàleg amb els EUA. El conflicte extern que hi ha amb els EUA només té ús polític intern pels conservadors, com una arma en contra dels reformistes. A l'Iran no necessitem una "diplomàcia del ping-pong", i m'agradaria veure que en un futur proper el nou Parlament obri el diàleg amb els EUA. Abdul-là Nuri, [líder reformista] que fou empresonat, ha estat molt obert sobre això. Fins i tot els conservadors no poden negar que necessiten obrir el diàleg. En general els iranians consideren que els EUA són importants i que cal parlar-hi.

—*Els joves iranians, que no han viscut res més que la revolució i que van votar Khatami, estan idealitzant l'època del xa en contraposició amb l'època dels aiatol·làs. Creu que això és perillós?*

—Sí, és molt perillós. Una de les coses que han fet els conservadors és alienar la gent i fer que se sentin culpables de la revolució, perquè molta gent en el seu moment va pensar que la revolució era bona. Però la manera com van començar a controlar la gent, i després la guerra i tot plegat ha fet que molta gent enyori el passat. A l'Iran la gent pensa el contrari del que diu el règim, per tant el millor perquè la gent estigui en contra del règim del xa és que el règim elogiï el xa, i dir que era un bon xicot (riu).

—*Diuen que durant el règim del xa la religió estava dins les cases*

i que a fora hi havia l'oci i la vida social; i que ara és justament al revés. És així?

—Sí, també es diu que en els dies del xa bevia en públic i resava a casa, i ara, beus a casa i reses a fora. Aquesta dita ho explica tot d'aquesta societat, i mostra com n'és d'hipòcrita el règim islàmic.

—*Es optimista pel que fa al futur del seu país?*

—Sí... a llarg termini. A la curta la situació és molt preocupant, pot passar qualsevol cosa. Aquest és un dels darrers intents desesperats dels conservadors i potser crearan el caos.

Oriol Cortacans